

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและ
กิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาใน โรงเรียนวิถิปุทธ

ผู้เขียน พระประยูร อุปสอด (กิตติคุณ)

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธศาสนศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร. พิสิฐฐ์	โคตรสุโพธิ์	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. วิโรจน์	อินทนนท์	กรรมการ
อาจารย์ ดร. สมหวัง	แก้วสุฟอง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาใน โรงเรียนวิถิปุทธ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาของนักเรียนใน โรงเรียนวิถิปุทธ ช่วงชั้นที่ ๒ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ – ๖) และเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อนำไปสู่กายภาวนาของนักเรียน โรงเรียนวิถิปุทธ ช่วงชั้นที่ ๒ ตามเป้าหมายของโรงเรียนวิถิปุทธ วิธีการศึกษาวิจัย เป็นแบบบูรณาการระหว่างการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม เพื่อเสริมข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในช่วงชั้นที่ ๒ ของโรงเรียนพุทธิโสภณและโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จำนวน ๑๘๐ คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสังเกต การใช้หลักพุทธธรรมในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาและแบบสอบถาม การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียน โรงเรียนวิถิปุทธ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติแบบจำแนกความถี่และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเอกสาร โรงเรียนวิถิปุทธเป็นโรงเรียนที่นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต โดยเน้นหลักไตรสิกขาและปัญญาคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียน

ส่วนการศึกษาภาคสนาม โรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อกายภาวนาของนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียนวิถีพุทธ ดังนี้ ๑. ด้านการเรียนการสอน นักเรียนได้นำหลักพุทธธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับดีมาก และนักเรียนได้นำหลักด้านประเพณีและวัฒนธรรม, ความกตัญญูกตเวทิตี, ความมีระเบียบวินัย, ความเสียสละ นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง มีการนำหลักด้านความเพียรพยายามมาประยุกต์ใช้ในระดับน้อย และมีการนำหลักด้านความใฝ่รู้มาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ๒. ด้านการกิจกรรมเสริม ทางโรงเรียนมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การไหว้พระสวดมนต์ก่อนเข้าชั้นเรียน, การเข้าค่ายพุทธบุตร, การบรรพชาภาคฤดูร้อนและกิจกรรมวันสำคัญทางพระศาสนา และของชาติ เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบที่เหมาะสมกับกายภาวนาของโรงเรียนวิถีพุทธ ควรเน้นกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการให้มากกว่าที่จัดการเรียนการสอนและควรเพิ่มกิจกรรมที่นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจหลักพระพุทธศาสนาอย่างถ่องแท้และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

Independent Study Title An Analysis of the Buddhist Principle as Applied in the Learning Program and Extracurricular Activities for Moral Development in Buddhist Schools

Author Phra Prayoon Upasod (Kittigunō)

Degree Master of Arts (Buddhist Studies)

Independent Study Advisory Committee

Lect. Dr. Phisit	Kotsupho	Chairperson
Lect. Dr. Viroj	Inthanon	Member
Lect. Dr. Somwang	Kaewsufong	Member

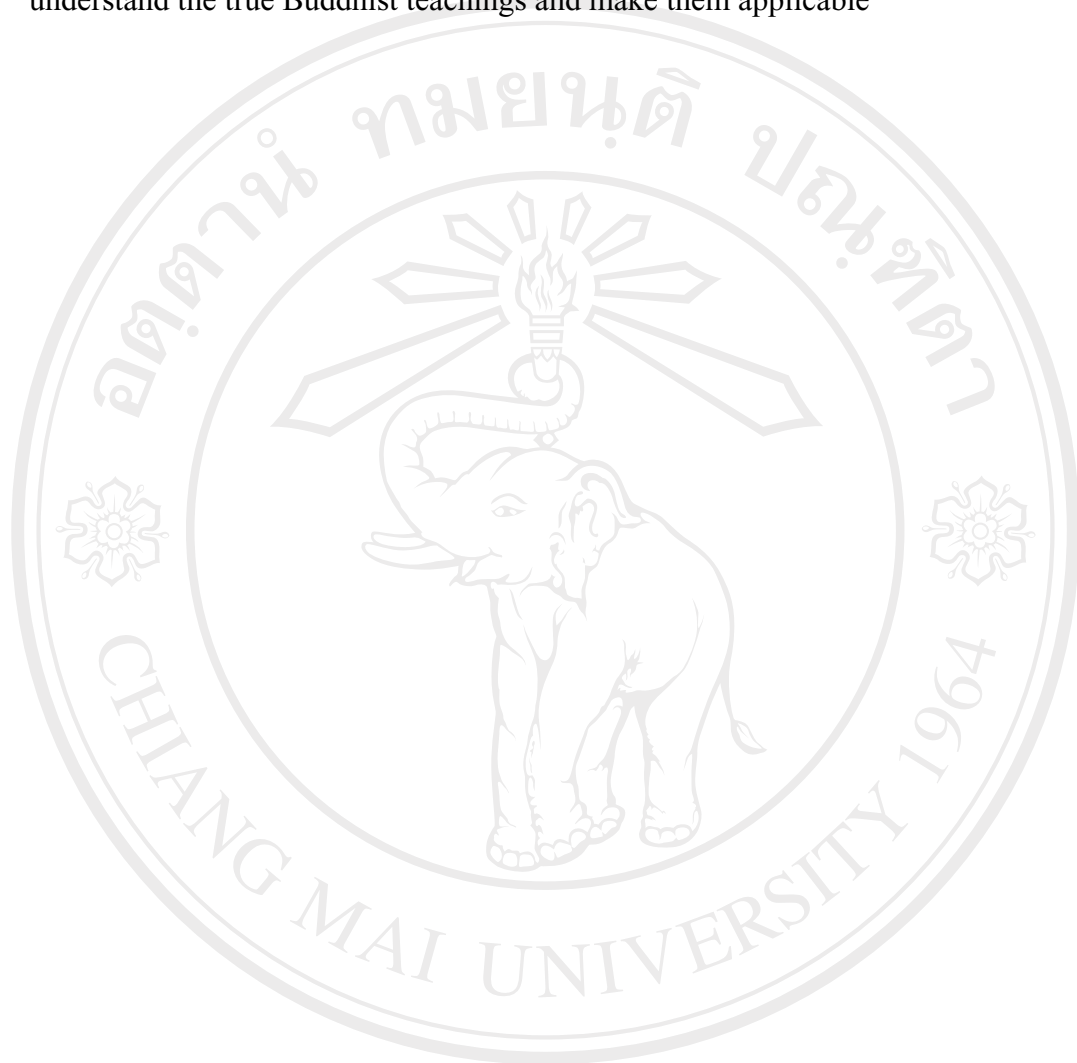
ABSTRACT

The independent study has two objectives, they are, (1) to study Buddhist teachings which can be applied to the learning and teaching process and supportive activities for moral development for students in Buddhist School, group level II, (Prathom 4-6) and (2) to find out the alternative for learning and teaching process and supportive activities for moral development for the same following the Buddhist Schools strategy. Methodology is on integration between documentary and fieldwork research. Sampling population are students in group level II, of Buttisobhon School and Anuban Chingmai School, total in 180. Tools of the research are the process of observation the application of Buddhist teaching process and supportive activities for moral development and the questionnaires for Dhamma application in daily live-valuations is frequency and percentile deviation.

The study has revealed that, from the documentary, Buddhist Schools have applied Buddhist teachings into the learning and teaching process and supportive activities well in order to develop students in bodily, mental, intellectual aspects, making them equipped with knowledge and virtue, following the Thai ethical and culture, emphasising on Tri-Sikkhā and Paññavuthidhamma as a base for student development.

For the part of the field work, Buddhist School in Muang District, Chiang Mai, have applied the Buddhist teaching in learning and teaching process and supportive activities for students' moral development in the following ways, (1) for leaning and teaching process, students have applied the Buddhist teachings in their daily lives as follow; for the honest, the level is very good, for the tradition and culture, gratitude, discipline and sacrifice, the level is less and for the inspiration for knowledge, the level is under the set-up criteria (2) for supportive activities, the schools provide various kinds of activities such as praying before the class, Dhamma camp, to ordain students in the summer vacation, and celebration of Buddhist and national holidays. etc.

The Suggestion by the researcher is that the appropriate alternative for Buddhist Schools is to emphasize more on systematic thinking, and to provide more on the activities that can be applied in daily life aptly by which student enable to understand the true Buddhist teachings and make them applicable

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved